

НАУКОВІ ІНСТИТУТ - ЮВІЛЕЮ КОБЗАРЯ

КАТАЛОГ НАУКОВИХ ЗДОБУТКІВ

Саме так умовно можна назвати бібліографічний показник "Видання професорсько-викладацького складу Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка (2002 – 2012 рр.)", який побачив світ у Видавничо-поліграфічному центрі інституту за редакцією ректора, професора А.М.Ломаковича та проректора з наукової роботи, доктора педагогічних наук В.Є.Бенери. Це науково-інформаційне видання підготовлене за сприяння науково-педагогічних працівників, завідувачів кафедр, деканів факультетів, працівників бібліотеки навчального закладу. Літературну редакцію такої об'ємної книги (32,3 ум. др. арк. або 397 сторінок друкованого тексту) здійснили І.О.Волянчук і Р.О.Дубровський. Технічне редагування забезпечив завідувач ВПЦ інституту С.П.Юрчук. Рецензували видання доктори педагогічних наук Т.О.Дороніна та Ю.А.Щербак. Книга містить бібліографічні описи монографій, збірників наукових праць, збірників матеріалів науко-

працівників здобули наукові ступені: у 2012 – 10, 2009 – 9, у 2008 і 2010 роках – по 7 чоловік. Що стосується інших видань, то найбільш продуктивним в аспекті науково-видавничої діяльності був 2011 рік – 544 різнопланові наукові публікації; 2012 – 465, 2009 – 402 праці. Серед авторів першість належить доктору педагогічних наук В.Є.Бенері (64 публікації), доктору історичних наук І.Б.Скакальській (60), кандидату історичних наук В.Д.Собчуку (55). Ще 12 науковців інституту за цей період оприлюднили понад три десятки наукових праць кожен.

Особливу увагу приділяє показник монографіям і підручникам та посібникам, яким присвоєно Гриф МОН України. у 2008 і 2012 роках було видано по 9 таких посібників, в 2011 – 8, в 2005 – 7, у 2006 і 2010 – по 6. Авторству А.Л.Багнока належить 6 навчальних посібників з Грифом МОН України, В.Є.Бенери, О.М.Довгань, С.М.Корнієнко, Д.М.Скільського – по 4, О.І.Бочелюк, Г.М.Возняка, К.Г.Єрусалимець, І.О.Олійник, О.П.Макаренко, О.П.Цигипало, М.Ф.Шмир – по 3.

Багатство і достовірність змісту бібліографічного показника обумовлені серйозними та фундаментальними джерелами добору документів до нього: традиційні та електронні каталоги ДНПБ України ім.В.О.Сухомлинського, Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського, інші національні бібліографічні показники.

Видання має логічно обґрунтовану структуру, що поєднує хронологічний, алфавітний і тематично-змістовий підходи, чим полегшується пошук необхідної інформації. Книга допоможе користувачам здійснювати підбір, упорядкування та формування списку літератури до наукових праць, а також полегшить доступ до повнотекстових баз даних і теоретико-інформаційної продукції для науковців.

У підсумку, бібліографічний показник буде корисним не лише науковцям, а й усім, кого цікавлять процеси розвитку вищої школи України, зокрема становлення та зміцнення науково-педагогічного потенціалу нашого навчального закладу.

СВОЄЧАСНО І АКТУАЛЬНО

Всеукраїнський науковий журнал "Мандрівець" – спільний проект Національного університету "Києво-Могилянська Академія" і тернопільського видавництва "Мандрівець" публікує рецензію доктора історичних наук, завідувача кафедри всесвітньої історії Житомирського державного університету ім.Івана Франка, професора Галини Стародубець на монографію доктора історичних наук, завідувача кафедри суспільних дисциплін нашого інституту Ірини Скакальської "Політико-соціальні виміри та етнокультурні трансформації української еліти Західної Волині 1921 – 1939 рр."

Рецензент зазначає, що в монографії аргументовано показана західноукраїнська еліта як національно свідомий і політично активний провід українського населення Західної Волині міжвоєнного часу, котрий цілеспрямовано розв'язував проблеми етнічного самозбереження, задоволення соціальних, культурних і духовних потреб свого народу. Саме з огляду на те, що активізація досліджень проблем формування, становлення та розвитку національної еліти, її регіональних особливостей має на даний час важливе наукове, соціально-політичне, а отже, і загальнодержавне значення, монографія Ірини Скакальської є своєчасною й актуальною. Більше того, національна еліта регіону в контексті, запропонованому монографією, українськими науковцями до цього часу комплексно не вивчалася. До позитиву монографії віднесено ґрунтовне й усебічне розкриття проблеми джерел і шляхів формування національної еліти Західної Волині. Опрацьована автором історична література дала підстави виокремити основні джерела становлення української еліти: українські родини, освітні заклади, в тому числі, й духовні, громадсько-політичні, релігійні та молодіжні організації, іммігранти з Наддніпрянської України та монастирі краю. У монографії здійснена вдала спроба персоніфікації соціально-політичних, культурно-освітніх, громадських процесів через знакові волинські родини, зокрема, Шумовських, Струтинських-Черкавських, Козубських та інших.

У монографічному дослідженні роз-

крита важлива роль громадсько-політичних і кооперативних організацій у процесі формування української еліти. Інтелігенція Західної Волині у міжвоєнний період минулого століття ініціювала створення низки культурно-освітніх громадських структур: "Товариство імені Лесі Українки", "Рідна школа", Кременецький відділ "Товариства імені митрополита Петра Могили", "Союз

українок" тощо. Значну увагу монографія приділяє кооперативному рухові, бо саме кооперативні організації, очолювані українськими інтелігентами, пришвидшували соціальну мобілізацію і національну інтеграцію українців, підтримували їх прагнення "опікуватися власними справами". Окреме місце у структурі національної еліти Волині монографія відводить православному духовництву, окремі представники якого вимагали дерусифікації православної церкви та відродження української автокефалії.

Рецензована наукова робота окремо досліджує освітянську інтелігенцію краю як ключовий феномен у підготовці кадрів та формуванні державницької еліти українців, причому детально аналізується її діяльність в царині захисту та поширення національної освіти. Аналогічно висвітлюється роль української літературно-мистецької еліти Західної Волині, яка впливала на активізацію національно-визвольного руху на волинських землях.

В загальному, заслугою автора монографії є те, що завдяки проведеному дослідженню вітчизняна історія поповнилася новими іменами та фактами, і водночас аргументовано доведено, що зростання національної свідомості та політичної активності населення спричинюється активною діяльністю української інтелігенції.

ВІТАЄМО!

Успішно захистила дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук

САФІЮК
Олена Володимирівна

Саме в такому контексті молодий науковець нашого інституту Олена Сафіук виконала дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за темою "Національний образ світу й концепція особистості у західноєвропейській новелі кінця XIX – початку XX ст. та у малій прозі В.Підмогильного". Наукове керівництво роботою здійснювала кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури Олена Пасічник. Відразу зауважимо, що вперше в історії нашого навчального закладу і претендент на науковий ступінь, і його науковий керівник виявилися нашими науково-педагогічними працівниками. Науково-творчий тандем двох Олен досяг закономірного позитивного результату: на засіданні спеціалізованої вченої ради у Дніпропетровському національному

НАЦІОНАЛЬНЕ - В ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОМУ

університеті ім.Олеса Гончара дисертація була успішно захищена.

Автор дисертації стверджує, що кожна національна література бере свій початок з малої прози, тому новела й сьогодні залишається об'єктом зацікавлення багатьох дослідників. Цим обумовлюється актуальність дисертаційної роботи: осмислення національного образу світу й художньої концепції особистості, специфіки їх індивідуально авторського втілення в малій прозі Гі де Мопассана, Дж. Джойса як найяскравіших постатей зарубіжної новелістики і В.Підмогильного як представника української літератури цього ж періоду. Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в ній вперше в руслі інтелектуального дискурсу об'єктом компаративного дослідження стала мала проза найвиразніших представників західноєвропейської літератури рубежа XIX – XX століть, а також творчість українського письменника Валеріана Підмогильного. Більше того, рефлексія національного світу та своєрідність концепції особистості в малій прозі згаданих письменників ще не були предметом спеціальної наукової полеміки.

Застосовуючи сучасні методи, автор дисертаційного дослідження здійснила компаративний аналіз більше 30 творів Гі де Мопассана, Дж. Джойса і В.Підмогильного. Завдяки цьому обґрунтована правомірність компаративного підходу до дослідження малої прози, проаналізовані основні тенденції та напрями вивчення творчості цих письменників у зарубіжному й вітчизняному

літературознавстві, зокрема у висвітленні часопросторової організації їх художнього світу, а також окреслені теоретичні аспекти понять "національний образ світу", "концепція особистості" та специфіка функціонування категорій "Свій" – "Чужий" у малій прозі.

Узагальнюючи результати дослідження, дисертант наголошує, що творчий процес майстра слова передбачає самовираження певного загальнолюдського та національного образів світу, які проєктуються через авторське світосприйняття. До того ж образ світу постає як сукупність усіх уявлень про навколишній світ і дійсність у межах певної традиції. Тому, на відміну від загальнолюдського образу світу, національний (залишаючись у рамках загальнолюдського!) залежить від культурних звичаїв, історичної пам'яті, особливостей виваю народу як повноцінної нації. Саме в такому контексті Гі де Мопассан, Дж. Джойс і В.Підмогильний на рубежі XIX – XX століть за необхідністю звернулися до витоків національної самобутності своїх народів, бо в цей період Франція, Ірландія та Україна пережили низку економічних, політичних і духовних криз, що не могло не позначитися на творчості письменників, для яких питання національної ідентифікації та самоідентифікації було в рівній мірі актуальним.

Характеризуючи загальнолюдський і національний образи світу у творчості згаданих письменників, автор дисертації виявляє тонкий аналітичний підхід: національне,

не виходячи за межі загальнолюдського, дистанціюється від нього для збереження власної самобутності. Це бачимо у різному сприйнятті письменниками, а отже, і їх героями, окремих категорій людинобуття. Якщо вектор людського часопростору західноєвропейської новели спрямований до теперішнього і минулого (в ретроспективі), то в українського письменника В.Підмогильного – до теперішнього і майбутнього (в перспективі). В той час, коли герої

Гі де Мопассана і Дж. Джойса не можуть залишити замкненого простору своєї долі, то у В.Підмогильного вони здатні це зробити. Додамо, що в єдності та своєрідності загальнолюдського і національного прочитується бінарна опозиція "Свій" – "Чужий".

Заключний висновок дисертації: у творчості письменників виявляються не лише загальні суспільні тенденції, а й специфіка розвитку національних держав та народів і своєрідність концепції особистості як синтезу національного із загальнолюдським.